

КРАЙ ЛЕХАТА С ЛЕТНИТЕ АСТРИ

Ако започна да ви разказвам за един мой роднина, който имаше къща със склад и работилница до стария ресторант градина „При зеленото дърво“ недалеч от входа на Олшанското гробище откъм „Жижков“, където той изработваше отливки на разпнатия Христос и ги монтираше върху железните кръстове в надгробните плочи, и ако ви кажа, че над цялата тази камара разпнати Исусови тела аз изгубих част от религиозните илюзии, цял живот упорито внушавани от майка ми, всичко, което ви кажа, ще бъде самата истина, но няма да е това, което ми е на сърце и което наистина искам да разкажа.

И ако продължа да ви разправам как по няколко пъти седмично аз се шляех из гробищния парк, минавайки зад параклиса „Свети Рох“, пак няма да е каквото искам. Там ме привличаха дългите лехи с теменужки, невени, маргаритки, астри и всички онези познати цветя, които засаждат по гробовете. Слагаха ги в малки саксийки, готови за засаждане. Но още по-силно ме привличаха две или три бетонни шахти, пълни с вода за градинарите. Някой развъждаше в тях черни водни бръмбари и те понякога изплуваха на повърхността, за да изчезнат отново в мътната вода. Но и това далеч не е всичко, за което искам да разкажа.

Всъщност става дума за едно момиче, което виждах да тича из гробищния парк. Косата ѝ беше рижава. В училище тогава ние се присмивахме на рижавите. Колко глупави сме били и колко красива е рижавата коса! Днес жените постигат този цвят, като се боядисват. Момичето беше горе-долу на моята възраст, но дори и днес не мога да твърдя със сигурност. Определено обаче то беше по-опитно от мен. Момичето тичаше босо из гробищния парк, а от време на време баща му го караше да помага с плевенето. Често я срещах, понякога тя ми се усмихваше. Когато веднъж ме видя да наблюдавам черните водни бръмбари и да се опитвам да хвана някой от тях, тя дотича до мен и разпалено взе да ми обяснява, че не бива да ги ловя, защото брат ѝ ги развъжда, но ако донесе стъклен буркан, ще ми даде един бръмбар.

Когато някой младеж внезапно изпита нещо като любов, тя може да се прояви под най-различна форма. Тъжна и весела, мъчителна и гротескова. Не всеки има късмета любовта да му се яви така, както Богородица се е явила на малката Бернадет до чудотворния извор в свещената пещера¹ – с бял воал на главата, светлосиня рокля и скръстени ръце.

¹ През 1858 г. в малкото френско градче Лурд Дева Мария се явява на скромното момиче Бернадет 18 пъти. От тогава до сега милиони поклонници са посетили мястото, получавайки духовно и физическо изцеление. – Б. пр.

И често дори не говорим за любов, а само за неин предобраз или по-скоро за първата среща с жена и с нейната загадъчност, която впрочем добре познаваме, но за влюбените си остава тайна, с времето все разбираема. И това първо усещане понякога може да бъде прелюдия към истинска любов, но в повечето случаи не е така. Всъщност понякога това може да изплаши любовта. Но вие добре го знаете и тук аз не казвам нищо ново.

Впрочем по въпросите за любовта е изписана куп литература и доколкото си спомням, от няколко хиляди години.

Е, получих черния воден бръмбар в стъклен буркан, но момичето бързо избяга; гробищният парк беше пълен с хора, градинарите чистеха с лопати тревата край цокъла на гробовете, а една по-възрастна жена цепеше дърва пред къщата си. Вероятно това беше майка ѝ. Трябва да призная, че бях много непохватен – изчервих се и дори не благодарих на момичето.

В една лятна утрин отново се мотаех в гробищния парк. Паркът беше пуст. От църквата „Св. Рох“ звучеше неделно песнопение и светът беше прекрасен. Момичето ме зърна от дома си и изтича към дългата леха с летни астри. А те цъфтяха с пълна сила. Момичето приклекна със събрани колени и започна да сплита тревата между цветята. Бях застанал в другия край на лехата и срамежливо я гледах. Сигурно много добре е усетила погледа ми. Още миг остана така приклекнала, а после с цялото си тяло бавно се извърна към мен, като леко повдигна полата си нагоре и леко разтвори колени. Беше горещ ден.

Стоях втрещен и за миг спрях да дишам. Момичето втренчено наблюдаваше изпод вежди моето изумление. Сърцето ми заби силно. Тогава от къщата на градинаря долетя глас. Някой я викаше. Тя бързо събра белите си крака, стана и побягна. А пътом успя да ми се изплези. Но не със злоба, а по-скоро подигравателно и гаменски.

В началото бях леко замаян, коленете ми трепереха, а после изтичах към долната алея на гробището, по която непрекъснато минаваха погребални шествия, съпроводжани от тъжна музика. Там седнах на първата пейка и не помръднах, докато сърцето ми не се успокои. И до днес не мога да забравя тези няколко секунди.

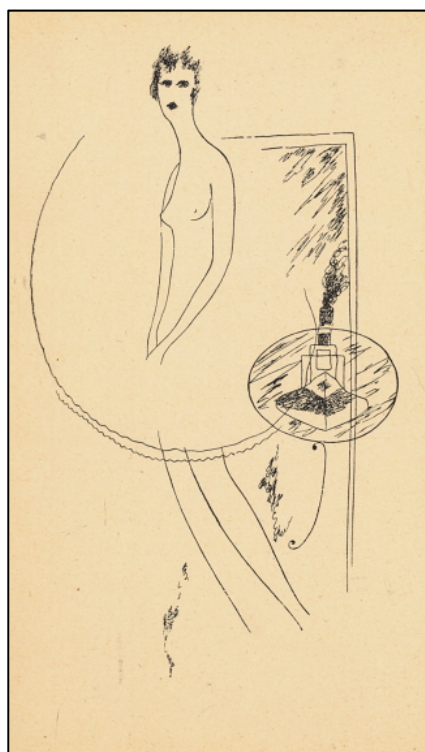
Ех, да можех сега да разкажа какво ми минаваше през главата, докато седях на тази пейка! Да можех днес да намеря думите за своето първо изумление и за това, което разбрах!

Оттогава изминаха повече от шейсет години. Даже още повече! Но и до ден днешен броя с това първо усещане за жена. И до ден днешен

не мога да забравя за сладкия портокал, сякаш наполовина обелен. И до ден днешен се упреквам, че не събрах смелост.

И стана така, че винаги, когато се влюбя, дори и съвсем малко, отдалече дочувам тъжната музика на погребално шествие. И до днес обичам летните астри.

Превод от чешки: Елена Семерджиева

Я. Сайферт, *Славейт пее фалшиво* (*Slavík zpívá špatně*, 1926)
ил. Йозеф Шима